

Tiltakozás és támogatás

Tiltakozunk a Pest Megyei Hírlap megszüntetése ellen! Újabb merényletnek tartjuk a sajtószabadság maradványára ellen.

Vecsési MDF-tagok és szimpatizánsok:

Szalontai János, Szabó Lajos, Sárosiné P. Margit, Sárosi György, Kiss Béláné, Molnár Juszta, Végh Gyuláné, Dr. Fekete Károly, Gál István és felesége, Geiszlinger Ferencné, Malek Zoltánné, Wunsch Károlyné, Godó Istvánné, Tóth Elemérné.

(A fentiek, mint levelükben tudatják, s számlával is igazolják, valamennyien befizettek 500-500 forintot a *Parázs Alapítvány* támogatására. — A szerk. megjegyzése.)

Megdöbbenve értesültünk róla, hogy megszünés fenyegeti kedvenc újságunkat, a Pest Megyei Hírlapot. Ez az egyetlen olyan napilap, amelyik nemzeti elkötelezettsé-

gű, és szívén viseli az összmagyarság sorsát. Ez az újság ad hitet és reményt nekünk, hogy bízhatunk a jövőben, az egyszerű, becsületes emberek összefogásában. Ebben az újságban nincs acsarkodás, gyűlöletkeltés, csak őszinte aggodás népünk sorsáért. Mindennapi szellemi táplálékunk az olvasása, nincs joga senkinek megfosztani ettől bennünket! Tudjuk, rengeteg támadás éri a szerkesztőséget — támogatást annál kevesebbet kap! Reménykedünk mégis, talán akadnak tehetős emberek, akiknek ugyanolyan fontos a hiteles, őszinte tájékoztatás, mint nekünk, és áldoznak anyagilag is az újság fennmaradására. Mi, kisnyugdíjasok, csak az előfizetési díjjal tudunk hozzájárulni ehhez. Reménykedünk, hogy sikerül!

Szívből kívánjuk a fennmaradást, és további sok-sok olvasót!

Tisztelettel:

**Kaputa Ottó,
Hrustinszki Istvánné,
Berkes Istvánné**
Isaszeg

Tisztelt Szerkesztőség!

Felháborodásomat fejezem ki azért, hogy minden olyan lapot meg akarnak szüntetni, ami megírja az igazságot. Sajnos a pénzügyon kívül még az játszik nagy szerepet, hogy mindent megtesznek a lap terjesztésének a megakadályozására a volt rendszer emberei.

Ha tehetik, járják körbe az országot, és meggyőződhetnek róla, hogy alig akad olyan hírlapterjesztő, akinél látható helyen ki lenne téve a Pest Megyei Hírlap, az Új Magyarország, az Ez a Hét vagy a Magyar Fórum. Ha valaki ezeket a lapokat kéri, az elárúsító egy láthatatlan helyről szedi elő, vagy kijelenti, hogy nincsen.

Ha ugyanolyan jól látható helyen lehetne látni a pultokon, mint a többi lapot, vennék az emberek és szívesen olvasnák. Megtudnák akkor, hogy mi megy végbe ebben az országban.

Tisztelettel:

Szecsényi Katalin
Szeghalom

HISTÓRIA

Krmann Dániel naplója (III.)

Éhínség és pestisjárvány

Jókor reggel indulván Stezycból, félórán belül elértük az új lengyel őrséget. Azt hittük, hogy az őrszem még javában hortyogni fog, de elének jött és nyájasan megszólított bennünket, aztán — eltéve a csekélyke borralalót — utunkra bocsátott. Következő állomásunk egy falu volt, szintén megrakva lengyel őrséggel. Mivel tartottunk tőlük, továbbküldték a hajót, mi magunk pedig egy barátságos férfiú nyomába eredtünk. Az őrt álló katonák nem vettek észre, s így megmenekültünk a vizsgálatól s minden bajtól. Alig valamicskét haladtunk előre, midőn ránk kiáltott egy másik őr: udvarbírónak mondta magát, s az volt a feladata, hogy szemmel tartsa az idegeneket, nehogy hamis iratokat csempésszenek be a lábujjukba rejtve. Pohorsky úr, midőn meghallotta, hogy lábujjukat emlegetnek, lehúzza az egyik csizmáját, megfedkezve róla, hogy egy köteg irat van nála. A papirosok le is csúsztak a térd alá, úgyhogy kiderült a turpisság, de az őr váratlanul hangot váltott, és kijelentette, hogy hisz nekünk, de a borból aztán kéri ám a maga részét. Kapott egy rénus forintot, s erre továbberesztett bennünket.

Estefelé Tarnów faluba érkezünk. A paron megpillantottunk egy csoport katonát, de ezek hittek hajószámaik jelentésének, s így akadály nélkül a vízen töltöttük az éjszakát. A következő nap Czarnikowból eljutottunk Kalwaria városáig. Félünk a kalwariai katonáktól is, de egy szálat sem láttunk belőlük; nagy sietséggel, örökös rettegések közepette továbbindultunk hát Varsó felé. A Visztulában, a halászhelyeken itt-ott lészak voltak leverve a halaknak; mikor a halak odaúsznak, beszorulnak a lészakba, rémülten csapkodnak az uszonyukkal, s akkora nagy zajt csapnak, hogy a halászok menten

tudomást szereznek a zsákmányról.

Pulavából háromnap ut után, június 9-én érkezünk Varsóba. Trencsényi András úrnál szálltunk meg, a Kúriával szemközt, a boroshordókat Neumann Dániel úrnál raktuk le, de mert féltünk a diákoktól, késő éjszaka szállítottuk be őket a Visztuláról. Másnap Poroszország követénél meghallgattuk egy evangélikus lelképásztor prédikációját, s bizony elcsodálkoztunk rajta, hogy az evangélikus kereskedőknek megengedik, hogy elvegyüljenek a pápisták közt, akik a balgaságig ragaszkodnak pápista voltukhoz, valamint ahhoz, hogy nyilvánosan tartanak istentiszteletet. Az evangélikus lelképásztor elpanaszolta, hogy épp a minap lengyel katonák támadták meg az úton, kis pénzecskéjét, amennyi csak volt nála, elrabolták, s a végén meg is verték; bizony — tette hozzá —, nem tanácsos papi öltözékben utcára lépnie. Nemrégiben is meghívást kapott egy alacsonyabb rangú papi személytől, aki evangélikusnak hazudta magát, de ő megszagolta a cselét, amely veszélybe sodorta volna életét, és nem jelent meg. Később megnéztük a város fellegrát, mely a Visztula fölött épült, s közelében azt a házat, melyet Ágost király egy hölgy kedvéért építtetett. Sorra jártuk a lengyel mánások pompázatos palotáit, köztük a polocki vajda nagyszerű, festményekkel, csiszolt kővel, tágas kerttel ékes háromemeletes palotáját. Láttuk a téren azt a helyet, amelyet királyválasztásra és -koronázásra szenteltek. Azt tapasztaltuk, hogy a nép eléggé művelt, a lengyel nyelv hajlékony, a kereskedők gazdagok, a tanácsház fényűző, az épületek a város szívében és a tágas külvárosokban is díszesek. Tudomásunkra jutott azonban, hogy sok a gyilkos arafelék, és sem a királyi rendeletek, sem a katonai őrsé-

gek, sem a büntetések nem tartják féken őket. Amint megtiltották a kardviselést, a kardot éles késsel cserélték föl és csizmaszárukba rejtették, mikor az is tilos lett, kitaláltak valami buzogányfélét, melynek nyelére láncot erősítettek, annak végére pedig egy — fejek betörésére alkalmas — vasgolyót aggattak. Ha sötétedés után magányos járókező bukkant fel, hiába volt égő fáklyája, gyakran életének és vagyonának veszedelmével bűnhődött vakmerőségéért. Ha nem ölték is meg azonnal az illetőt, száját rongyokkal betömtek, nehogy segítségért kiálthasson, majd kihurcolták a városból, és szépművészetet tanuló diákok — gnoikowának nevezik őket — vagy mások a Visztulába hajították. Az utcákat késő éjszakáig csatangoló fiúk hangos kiáltásaira veri fel, egyesek anyanyelvükön, mások latinul énekelik ezt a nótát: „Én, szegény, kenyeret kérek, adjátok meg, néktek adatik a mennyek országa.”

Ekkor már szerte a város utcáin tüzeket gyújtottak ganéjból, hogy elhárítsák a pestist, amelynek kezdeteit már észlelték, de titokban tartották. Elutazásunk után azonban akkor erővel tört ki, hogy vagy húszezren behaltak; Is-ten igazságosan megbüntette a városban kiontott vért s a lakosok egyéb vétkeit.

Trencsényi András úr hű kezeire bízta magyar ruháinkat, többi honfitársunktól pedig — akik készültek vissza Magyarországra —, azaz Reissinger és Schiffler úrtól, s Neumann Dániel úrtól, ki beszélgetéséből meggyőződtem, hogy a nép nyelvén Armenlandba — való wattenburgi polgárt. Először átkeltünk a Visztula túlsó partjára,

ott, Varsóval szemben fekszik a Prága nevű város. Az átkelés fölöttébb veszedelmes volt a sok kocsi- lóval és emberrel, de Isten segítségével ezen a vízen is minden baj nélkül átjutottunk. Sűrű erdőknél áthaladva aznap három mérföldet tettünk meg, és egy nagy, sötét, eléggé széles és mély folyóhoz érkezünk, a Bughoz. Átkel- vén a folyón, hamarosan Przasnysz városába jutotunk, ahol kocsiunknak katonákkal támadt baja, akik, nyilván pénzsűkés- ben, lelopták szekerekünk egyik kerekét, de némi pénz ellenében rögtön vissza is szerelték, kivált- képp, mivel az egyik tiszt- jük, egy bizonyos Rotmister, jó ismerőse volt kocsi- sunknak.

Esőben érkezünk, és reggel is esőben indultunk tovább. Napnyugta táján Janowo városába értünk, amelyben csak úgy nyüz- szögtek a katonák; hogy elkerüljük őket, a város legszélső utcája felé vet- tük utunkat, s bár el kel- lett haladnunk a halastó partján, ahol egymás he- gyén-hátán halásztak a ka- tonák, nem tartóztattak fel, pedig még meg is kel- lett állnunk kenyeret ven- ni, hogy mikor az erdőn át- kelünk, ne kerüljünk szo- rult helyzetbe.

Valójában hiába jártunk be a falvakba, mert nem láttunk olyan lengyel települést, amelyben kenyeret vagy más ételt-italt remél- hettünk volna, és Lengyel- ország-szerte azt az elcsé- pelt és szomorú választ hallottuk, hogy „niemasz”, nincs. A nyolc esztendeje tartó háborúban kimerült lakosság, hogy megszaba- duljon a katonák örökös zaklatásától, elrejtőzött az erdőknél. És mivel éppen ebben a nyomorúságos idő- ben a nagyságos, kegyel- mes és fenséges granóvi Sieniawski Ádám Miklós úrnak, a belci palatinus- nak, a lengyel királyság legfőbb hetmanjának, az ilyvői és rohatyni legfőbb sztarosztának vezetésével Svédország királya, Károly és Lengyelország kirá- lya, Szaniszló — Károly szövetségese — ellen har- coló katonaság megelőzött minket, és elfoglalt min- den utunkba eső falut,

ezért ezután — hogy elke- rüljük a kellemetlensége- ket — kikerültük a falva- kat, és egy kevésbé járt útra tértünk rá, mely a ren- getegen át vezetett, és azon haladtunk egész éjjel zuhogó esőben. Követke- ző nap egy újabb katonák- tól megszállt faluba érkez- tünk, de egyik se kérdezős- ködött, hogy kik vagyunk és honnan jövünk, így az- tán szerencsésen elértük az erdőség szélét, és sutba dobva a bölcs utazók alap- elvét, egy kis falucskában töltöttük az éjszakát. A la- kosoknak gyerekjáték volt besurranni az erdőbe és al- kalmatos helyen csapdát állítani az utasoknak. Ezek az erdők négy mérföldnyi szélességben húzódnak Lengyel- és Poroszország határán, s nem kis vesze- delmeket tartogatnak az utazóknak. Mazóvia lakói ugyanabban az esztendő- ben Svédország felséges

királyát merészelték fölta- rtoztatni útjában, és egy em- berrel azt üzenték neki, hogy ha nem akarja őket meghatározott pénzüsszeg fejében kíséretébe fogad- ni, bizony mindent meg- tesznek, hogy sose kelhes- sen át a Vilnái terjedő er- dőségben, amelyen még egyetlen király sem jutott keresztül. A király azon- ban nyomban megölette a szerencsétlen követet, a többiek pedig mind egy szálíg fölkutatta az erdő- ség járhatatlan útjain. A vadon belsejében egy ke- reskedő sírjára bukkantunk, akit ott gyilkoltak meg és temettek el, emlé- kére keresztet állítván fel- irattal. Keresztül-kasul ka- tonai árkok húzódtak a ren- getegben, egykor védelmi célokból ásták őket, továb- bá találtunk néhány sörö- pincét, egymástól egyfor- ma távolságban.

(Folytatjuk)

Karacs Ferenc és Takács Éva házassága Dabason

Karacs Ferenc (1768 v. 1770—1838) a 19. század első felének leghíresebb térképésze volt, de számon tartja munkásságát a könyvtörténet is: számos kiadvány művészi értékű rézmetszetes illusztrációját készítette. *Debrecenben és Bécsben* folytatta tanulmányait és 1795-től Pesten működött. A biztos egzisztenciáját megteremtő Karacs az új század elején úgy érezte: ideje a családalapításnak. Egyik barátja meghallva szándékát, felajánlotta, hogy bemutatja egy vándortalan, ám művelt leánynak *Dabason*. A kiszemelt feleség nem volt más, mint *Takács Éva*, a gyóni lelkész, az 1797-ben elhunyt *Takács Ádám* leánya, ki édesanyjával *Dabason* élt. Megismerkedésük történetét *Karacs Teréz*, a múlt század népszerű írója és a magyar nőnevelés fíradhatatlan szorgalmazója írta meg: „*Karacs Ferenc tehát bemutatott, s a ritka szép, deli eszes leány azonnal meg is tetszett a művésznak, és ezt azon úri családnál — Halász család volt — hol szállva volt, azonnal nyilvánította is? A házasságból kis híján mégsem lett semmi: Karacs ugyanis szegény leányt akart elvenni, de kiderült, hogy Évával együtt „nem megvetendő nemesi részirtokra is” számíthat. A következőes Karacs azért csak belátta, hogy az esetleges örökség nem olyan nagy baj, így 1801-ben megkérte Takács Éva kezét. Az esküvőt 1802. január 14-én tartották Dabason, ahol „anyám valódi házastársul szövetkezett atyámmal, és hűn is osztá meg vele 36 évig, atyám haláláig az élet bajait és örömeit” — jegyezte fel szülei házasságáról Karacs Teréz.*

Pogány György